

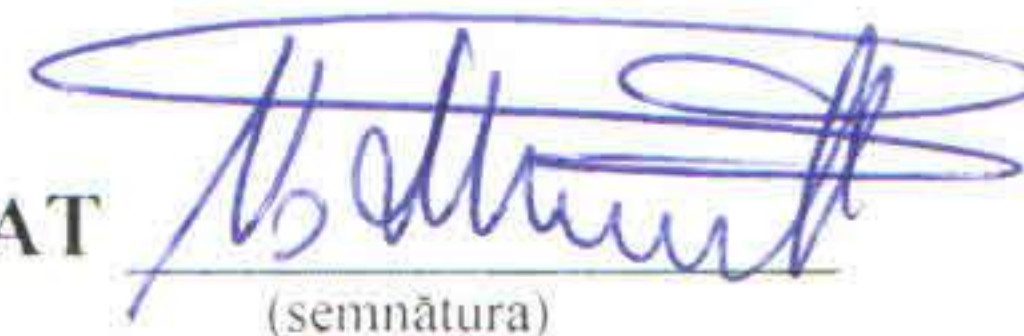

MINISTERUL MEDIULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF ENVIRONMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

str. Constantin Tănase 9, MD-2005 Chișinău • Tel.: (+373 22) 204 507 • Fax: (+373 22) 226 858 • www.meniu.gov.md

APROBAT

(semnătura)

(nume, prenume)

(pentru Ministerul Mediului)

2016

ACORD DE MEDIU

Nr. 1 din 7 iulie 2016

Urmare a cererii adresate de Ministerul Economiei
(numele inițiatorului activității planificate)

cu sediul în orașul Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale nr. 1, MD-2033
(adresa poștală sau juridică)

înregistrată la Ministerul Mediului
(autoritatea competentă)

cu numărul 245-C în data de 02 februarie 2016,

în rezultatul examinării documentelor transmise și a verificării avizelor administrației publice centrale și locale, ale altor instituții interesate, precum și ținând cont de comentariile prezentate de public în formă scrisă și de rezultatele consultărilor publice,

în baza Legii nr.86 din 29 mai 2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.174-177 din 04 iulie 2014, în vigoare din 04 ianuarie 2015, a Hotărârii Guvernului nr.847 din 18 decembrie 2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.189-190 pe 22 decembrie 2009, și a altor acte normative în vigoare,

Ministerul Mediului în calitate sa de autoritate competentă, emite:

ACORD DE MEDIU

pentru proiectul: Construcția liniei magistrale a conductei de gaze Ungheni-Chișinău

Amplasamentul: Traseul conductei de gaze Ungheni-Chișinău începe în raionul Ungheni, în partea de vest a Republicii Moldova, și se termină în municipiul Chișinău, situat în partea centrală a țării. Conducta de gaze traversează în plus raioanele Nisporeni, Călărași și Strășeni.

care prevede construcția unui gazoduct de transport al gazelor naturale care va lega mun. Chișinău cu gazoductul de interconexiune român – moldovenesc existent în scopul creșterii siguranței de furnizare a energiei în țară prin diversificarea căilor de furnizare. Se preconizează de a obține gaze mai ieftine din România. Conducta de gaze naturale Ungheni-Chișinău poate fi considerată ca o extensie a gazoductului existent de interconexiune român-moldovenesc (Interconector). Gazoductul nou se va racorda la Interconectorul existent aproape de Ungheni și va transporta gazele spre Chișinău.

Principalele componente ale proiectului gazoductului Ungheni-Chișinău sunt:

- Gazoductul cu un diametru de 600 mm și o lungime între 113 și 133 km;
- 5 stații cu supape bloc care ocupă o suprafață împrejmuită cu gard de cca 100 m² fiecare;
- 2 stații de reglare a presiunii gazelor (GPRS), una cu cca 800 m² și una cu cca 3 ha;
- 6 stații de lansare și de recepție PIG, 4 în zonele GPRS, 1 cu 100 m² la legătura cu interconectorul existent Iași-Ungheni și cu 100m² într-una din legăturile la rețeaua Chișinăului

Construcția gazoductului se va face în conformitate cu următoarele *etape principale*: studiu de pre-construcție, curățarea zonei de construcții, transportarea (tracțiunea) țevelor, plasarea (înșirarea) țevelor, îndoirea țevelor, sudarea și inspectarea, săparea, coborârea țevelor în șanțuri, examinarea amplasării gazoductului, testarea hidro, rambleierea și, finalmente, restabilirea zonei de construcții.

Se estimează că vor fi necesare 2 tabere temporare pentru aprox. 50 de lucrători, dar numărul exact și locația vor fi definite de către contractantul construcției. Ar putea fi necesare unele drumuri temporare de acces în timpul perioadei de construcție. Se estimează că vor fi necesare 4 șantiere de depozitare a materialelor de 0,1 ha fiecare de-a lungul locului de construcție a conductei.

Având în vedere că elementele de apă care urmează să fie traversate de conductă sunt relativ mici/înguste, sau au un nivel scăzut de apă, pentru traversarea acestora vor fi utilizate șanțul deschis/tehnici de tăiere deschise. În timpul construcției, va fi necesară o bandă de construcție temporară cu o lățime totală de 16 metri în cazul în care are loc deschiderea tranșeelor și depozitarea unor materiale, precum și pentru circulația vehiculelor de construcție. Pe banda de construcție solul va fi curățat de toată vegetația. Acest lucru implică faptul că vor fi afectate culturile agricole anuale și cele multianuale, pășunile, și arborii forestieri. Culturile agricole anuale și

pășunile vor fi afectate doar în timpul construcției, însă arborii forestieri și culturile agricole multianuale, nu vor fi re-plantate.

Pentru a permite funcționarea conductei, va fi necesară o bandă de securitate cu lățimea de 50 metri supranumită și Dreptul (drum) de Trecere (DT). Deasupra benzii de securitate, trebuie să fie eliminați toți arborii forestieri, toate livezile și viile.

proiectul "Construcția liniei magistrale a conductei de gaze Ungheni-Chișinău" se încadrează în prevederile Legii nr.86 din 29 mai 2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, în Anexa nr. 2, punctul 10 (i) *"Instalații de conducte pentru gaz și petrol și conducte pentru transportul fluxurilor de bioxid de carbon în scopul stocării geologice (neincluse în anexa nr. 1)"*.

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului s-a derulat cu respectarea prevederilor următoarelor acte normative:

- Legea nr.86 din 29 mai 2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Ordinul Ministrului Mediului nr.9 din 10 februarie 2015 cu privire la implementarea capitolului III al Legii nr.86 din 29 mai 2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Ordinului Ministrului Mediului nr.5 din 29 ianuarie 2016, cu privire la instituirea grupului de lucru, pentru examinarea și coordonarea proiectului Programului de realizare a evaluării impactului asupra mediului, a Documentației privind evaluarea impactului asupra mediului și emiterea acordului de mediu;
- Ordinului Ministrului Mediului nr.82 din 7 iunie 2016 cu privire la aprobarea Formularului – model al Acordului de Mediu la documentația de evaluare a impactului asupra mediului.

Proiectul asigură respectarea cerințelor din legislația națională prin:

- Legea nr. 86 din 29 mai 2014 privind Evaluarea Impactului asupra Mediului;
- Legea Apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011;
- Legea nr. 1515-XII privind protecția mediului înconjurător;
- Legea nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat;
- Hotărîrea Guvernului nr. 167 din 12.03.1992 privind crearea Rezervației Naturale de Stat „Plaiul Fagului”;
- Lege nr. 325 din 15 decembrie 2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova;
- Codul Silvic Nr. 887-XIII din 21.06.1996.
- Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier la care Republica Moldova este Parte (Convenția Espoo);
- Convenția privind speciile migratoare (Convenția de la Bonn);
- Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale (Convenția de la Berna);

- Convenția privind comerțul internațional cu specii periclitate de faună și floră sălbatică (CITES);

Descrierea proiectului

Obiectivele și scopul:

Proiectul gazoductului Ungheni-Chișinău are ca scop punerea în funcțiune a conductei de transport a gazelor naturale de la Ungheni spre Chișinău.

Conducta de gaze naturale Ungheni-Chișinău poate fi considerată ca o extensie a gazoductului existent de interconexiune dintre România și Republica (Interconector). Gazoductul nou se va racorda la Interconectorul existent aproape de Ungheni și va transporta gazele spre Chișinău.

În contextul prevederilor Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în anul 2030, Republica Moldova și România au semnat un Memorandum de înțelegere cu privire la proiectarea și construcția interconexiunii de gaze (Iași-Ungheni) dintre sistemele de transport a gazelor naturale ale celor două țări și a unei stații de comprimare a gazelor situată în România. Acest gazoduct a fost inaugurat în luna August 2014. Suplimentar, Republica Moldova a decis să extindă gazoductul cu aproximativ 115 km pe teritoriul moldovenesc pentru a lega or. Ungheni cu mun. Chișinău, capitala și cea mai mare zonă de consum (fără ramificații de-a lungul traseului până la mun. Chișinău).

O perioadă de 24 de luni se preconizează pentru construcția gazoductul Ungheni-Chișinău, inclusiv stațiile de reglare a presiunii, în condiții optimiste și performanțe bune în construcție.

Caracteristicile terenului/locului desfășurării:

Zona de proiect se află în centrul Moldovei. Cele două opțiuni traversează patru raioane: Ungheni, Nisporeni, Călărași, Strășeni și municipiul Chișinău. Topografia zonei proiectului poate fi descrisă, în general, ca fiind deluroasă acoperite cu suprafețe împădurite.

Gazoductul preconizat, este amplasat în două dintre principalele bazine hidrografice din Republica Moldova: bazinul râului Nistru și bazinul râului Prut. Nici unul dintre aceste râuri nu va fi străbătut de gazoduct.

Proiectul traversează două zone umede sau lacuri care nu sunt clasificate ca site-uri Ramsar. Unul dintre lacuri, străbătut de ambele opțiuni, este situat în satul Todirești, raionul Ungheni, și este parte a râului Vladinic. Al doilea lac este amplasat în satul Vărzărești, raionul Nisporeni.

Din punc de vedere orografic, terenul din zona proiectului poate fi separat în trei categorii: văile râurilor traversate, câmpii, relief deluros. Cea mai mare parte a terenului afectat de traseul proiectului este utilizat în agricultură sau ca pășune. Pe acest teren sunt cultivate nu numai culturile anuale, dar și cele multianuale, cum ar fi viță de vie și pomi fructiferi. În special foarte frecvente sunt viile.

Etapele de pre-fezabilitate și de definire a domeniului proiectului au permis determinarea și rafinamentul traseului, astfel încât să se evite la maximum traversarea zonelor deosebit de sensibile, cum ar fi ariile naturale protejate.

Cu toate acestea, nu a fost posibil de a evita:

- traversarea Rezervației Forestiere Naturale din Seliște - Leu, în Nisporeni

(Opțiunea 2);

- vecinătatea cu Rezervația de landșaft (peisajistică) Cazimir - Milești din Nisporeni (Opțiunea 1b);
- trecerea în apropiere (100 m) de rezervația științifică Plaiul Fagului din Nisporeni (Opțiunea 1b), și traversarea zonei (tampon) de protecție, după cum este definit în Hotărârea Guvernului nr. 167 din 12.03.1992.

Datele arată că Opțiunea 1b trece la 100 de metri distanță de AIA (Areal internațional avifaunistic) asociate cu rezervația științifică Plaiul Fagului din Nisporeni. Alte AIA sunt situate la distanțe variind între 1.1 și 16 km de amplasamentul proiectului.

Gazoductul proiectat traversează unele componente ale Rețelei Ecologice Naționale (REN), și anume:

a) Zone-nucleu:

- Opțiunea 1b trece foarte aproape (100 m) de zona-nucleu Plaiul Fagului (această zonă-nucleu corespunde cu Rezervația științifică și AIA cu aceeași denumire).
- Opțiunea 2 traversează zona-nucleu Seliște - Leu (această zonă-nucleu corespunde cu Rezervația naturală forestieră cu aceeași denumire);
- Opțiunea 1b se învecinează cu zona-nucleu Cazimir - Milești (această zonă-nucleu corespunde cu Rezervația Peisajistică cu aceeași denumire);

b) Coridoare ecologice:

- Ambele Opțiuni 1b și 2 traversează un coridor ecologic național planificat între zonele-nucleu Plaiul fagului și Codrii.

Gazoductul (Opțiunea 1b) urmează să treacă în apropierea **Rezervației Științifice Plaiul Fagului** (100 de metri distanță), care, în plus, este o zonă-nucleu de importanță națională conform REN. În cadrul acestei rezervații și zonei-nucleu, au fost identificate de REN un număr „foarte mare” de mamifere, și un număr „mare” de insecte și cele mai înalte plante.

De asemenea, Opțiunea 2 traversează direct **Rezervația forestieră naturală Seliște-Leu** din Nisporeni. Această Rezervație este parte a zonei-nucleu de importanță locală Selisti-Leu. Este planificat ca această intersecție să se facă în paralel cu un gazoduct existent. Datorită distanței de siguranță care trebuie să se păstreze între cele două gazoducte, o scădere suplimentară de arbori se preconizează în această zonă. Zona-nucleu Selisti-Leu are un număr mai mic de valori de biodiversitate și specii țintă comparativ cu Rezervația Plaiul Fagului.

De asemenea, în Nisporeni, **Rezervația Peisajistică Cazimir - Milești** este situată la o distanță foarte mică de la axa gazoductului (Opțiunea 2) (de fapt, până în prezent axa este proiectată să ruleze în paralel cu hotarul acestei rezervații). Acest fapt implică eliminarea permanentă a copacilor în cazul în care proiectarea detaliată nu prevede o distanță de peste 25 de metri de la axă până la Rezervația Peisajistică. Această Rezervație este, de asemenea, o zonă-nucleu conform REN. În această zonă-nucleu există un număr „mare” de reptile și amfibieni, cu un număr semnificativ inclus într-o listă de control operațională a REN. În zona proiectului, este traversat un **coridor ecologic** care trece între zonele-nucleu Plaiul Fagului și Codrii.

Gazoductul Ungheni - Chișinău este planificat a fi construit în unele dintre

zonele agricole cu cel mai sporit grad de fragmentate din Moldova. Proprietarii de terenuri, fără un titlu oficial asupra terenului, dar cu o revendicare validă asupra acestuia, sunt susceptibili de a fi prezenți în zona de proiect. Astfel de proprietari de terenuri trebuie să înregistreze terenurile lor, în scopul de a facilita procesul de compensare. Proprietarii de terenuri, fără un titlu oficial asupra terenului și fără o revendicare recunoscută asupra acestuia au dreptul, în conformitate cu cerințele internaționale ale instituțiilor financiare, de a primi compensații pentru orice active pierdute, cu excepția terenurilor. Existența unor astfel de cazuri în zona afectată de proiect nu a fost confirmată, dar nici respinsă în timpul studiului socio-economic.

Cele două opțiuni de traseu intersectează și trec pe lângă **așezările urbane și rurale din apropiere**. Traseele au fost selectate și optimizate cu intenția de a evita așezările umane din cauza unor probleme potențiale de relocare.

Lista localităților afectate din raionul Ungheni: Todirești, Pârlița, Alexeevca, Untești, Rădenii Vechi, Zagarancea, Manoilești, Valea Mare, Grozasca, Buzduganii de Sus, Florițoaia Noua, Morenii Noi, Măcărești.

Lista localităților afectate din raionul Nisporeni:

Brătuleni, Băsceni, Chilișoaia, Boldurești, Vărzărești, Nisporeni, Șendreni

Lista localităților afectate din raionul Călărași:

Vălcineț, Peticeni, Tuzara, Nișcani, Sadova, Pitușca, Temeleuți, Seliștea Nouă, Novaci, Călărași

Lista localităților afectate din raionul Strășeni:

Dolna, Micleușeni, Lozova, Vorniceni, Bucovăț, Căpriană, și Strășeni.

Lista localităților afectate din mun. Chișinău:

Ghidighici, Grătiești, Stăuceni, Cheltuitarii, Tohatin și Chișinău

Lucrările prevăzute de proiect

Principalele componente ale proiectului gazoductului Ungheni-Chișinău sunt:

- Gazoduct;
- 5 stații cu supape block;
- 2 stații de reglare a presiunii gazelor (GPRS);
- 3 stații lansare PIG;
- 3 stații de recepție PIG.

1) Gazoductul proiectat se caracterizează prin următorii parametri:

- Diametrul gazoductului DN 600
- Lungimea între 113 și 133 km
- Presiunea maximă de exploatare 50 bar
- Presiunea proiectată 55 bar
- Capacitatea de vârf aprox. 235.000 Nm³/h (la 15 °C)

Gazoductul, supapele și armătura trebuie să fie protejate împotriva coroziunii externe prin intermediul învelișurilor de protecție. Exteriorul gazoductului poate fi acoperit cu un sistem de înveliș din HDPE (polietilena de densitate înaltă) sau PU (poliuretan). Racordurile de teren și coturile de țeavă prefabricate trebuie să fie protejate cu poliuretan. Supapele bloc ale gazoductului și alte accesorii amplasate sub pământ trebuie acoperite cu poliuretan, după caz. Toate elementele de protecție a gazoductului trebuie să fie constituite din materiale inofensive mediului pentru

prevenirea de poluare ulterioară a stratului de sol și apelor subterane

Gazoductul va avea pe interior un înveliș epoxidic pentru îmbunătățirea proprietăților fluxului și prevenirea coroziunii în timpul depozitării și exploatării. Valoarea rugozității interne, utilizată în modelul hidraulic al conductei liniare (k), inițial va fi considerată 0,05 mm.

Protecția catodică a gazoductului trebuie să funcționeze în baza unui sistem de alimentare cu curent cu o durată de viață proiectată de 25 ani de la finalizarea punerii în funcțiune a sistemului. Toate echipamentele și materialele trebuie proiectate minim pentru această durată de viață. Se presupune că pentru obținerea duratei proiectate de viață de 40 ani similar duratei de viață a gazoductului, va fi necesară înlocuirea parțială a sistemului, inclusiv suportul pe sol și alimentarea cu energie.

2) Instalații supraterane. Instalațiile auxiliare ale gazoductului deasupra solului includ acele unități și obiecte, altele decât conducta propriu-zisă, necesare pentru exploatarea cu succes a gazoductului.

a) Stații și supape bloc. În cadrul Proiectului sunt prevăzute cinci stații cu supape bloc, fiecare ocupând o suprafață împrejmuită de cca 100 m². La etapa prezentă de planificare amplasarea lor nu este cunoscută. Supapele trebuie proiectate pentru o durată de 40 de ani. Funcțiile principale ale unei supape bloc includ: izolarea porțiunilor în caz de avariere, scurgere sau ruptură a gazoductului; evacuarea gazului din porțiunile izolate; limitarea volumului de gaze naturale pierdut în perioada de închidere a porțiunii azoductului; asigurarea unui punct de prelevări viitoare; izolarea pericolelor externe (de exemplu, râuri mari, zone de mișcare a solului) de gazoduct.

b) Stațiile de reglare a presiunii gazelor (GPRS) sunt necesare pentru reglarea presiunii gazelor parvenite din gazoductul de transport și transportat spre rețeaua de distribuție. În cadrul Proiectului sunt planificate 2 GPRS: GPRS#2 nouă și GPRS#3 nouă (GPRS#1 există deja). Noua GPRS#2 va ocupa o suprafață de aproximativ 800 m² de teren. În zona în care va fi amplasată GPRS#3 trebuie construit un complex de exploatare/administrare/întreținere (OAM), inclusiv: clădire(i) pentru birouri, centru de dispecerat, laboratoare, ateliere de reparații și întreținere, depozite și garaj. Vor fi necesare spații exterioare pentru depozitele de țevi pentru cazuri de urgență precum și pentru parcare de vehicule și mașini. În total pentru complex este prevăzută o suprafață de 3 ha.

c) Instalații PIG. În zonele de amplasare a stațiilor de reglare a presiunii gazelor (GPRS#2 nouă și GPRS#3 nouă) se preconizează 4 instalații PIG. Trebuie să fie construite încă două instalații PIG suplimentare: una la racordul la interconexiunea existentă Iași-Ungheni iar cealaltă la unul din racordurile cu rețeaua mun. Chișinău. Fiecare din aceste două instalații adiționale necesită o suprafață de 100 m². Pentru cele patru instalații situate în cadrul GPRS nu este necesară achiziția de teren suplimentar.

Trapele PIG permanente trebuie instalate înainte de darea în exploatare, la darea în exploatare și la dezafectarea conductelor, efectuând la necesitate curățirea în timpul perioadei de întreținere, inspectarea cu PIG-uri inteligente și reparația conductelor.

3) Pre-construcția. Viitorul Contractor va efectua proiectarea detaliată a traseului gazoductului, precum și va stabili locația definitivă și mărimea instalațiilor supraterane, inclusiv a drumurilor de acces și a taberelor de muncitori. În timpul procesului de proiectare detaliată, există posibilitatea să se introducă modificări cu privire la traseele (și alte probleme tehnice).

După finalizarea proiectului gazoductului, antreprenorul în domeniul construcțiilor trebuie să efectueze un studiu de pre-construcție în cadrul căruia va fi identificat și marcat pe teren locul amplasării liniilor de drenaj și a utilităților cu schemă de amplasare liniară (țevi, cabluri de telecomunicații, cabluri electrice, etc.). Apoi, vor fi stabilite linia de centru a conductei, hotarele Drumurilor de Trecere (ROW), rutele drumurilor de acces, taberele muncitorilor și zonele de depozitare, iar în zonele marcate definitiv va fi defrișată toată vegetația. Măsuri temporare de control a eroziunii pot fi aplicate la necesitate înainte de oricare activități de mutare a solului. Zonele defrișate vor fi apoi nivelate și amenajate pentru asigurarea accesului echipamentului de construcții. Numărul și amplasarea taberelor temporare a lucrătorilor în cadrul proiectului gazoductului Ungheni-Chișinău vor fi stabilite de către antreprenorul în domeniul construcțiilor odată cu finalizarea planificării forței de muncă și logisticii. Se estimează că vor fi necesare 2 tabere pentru întreaga extensie a gazoductului, câte una la fiecare 60 de km. În timpul perioadei de construcție ar putea fi necesare câteva drumuri de acces temporare. Se estimează că de-a lungul șantierului de construcție a gazoductului vor fi necesare 4 terenuri de depozitare. Fiecare din aceste terenuri va avea o suprafață de 1000 m² sau 0,1 ha.

4. Construcția. În cadrul proiectului se consideră că activitățile de construcție implică o **banda de construcție** cu o lățime de 16 metri, în care are loc deschiderea tranșeelor și depozitarea unor materiale, precum și pentru circulația vehiculelor de construcție. Pe banda de construcție solul va fi curățat de toată vegetația, iar solul vegetal va fi eliminat. Acest lucru implică faptul că vor fi afectate culturile agricole, pășunile, și arborii forestieri. Culturile agricole anuale și pășunile vor fi afectate doar în timpul construcției, însă arborii forestieri, livezile și viile nu vor fi re-plantate.

Pentru a permite funcționarea conductei, va fi necesară o bandă **de securitate** cu o lățime de 50 metri, sau Drumul de Trecere (DT). Deasupra benzii de securitate, trebuie să fie eliminați toți arborii forestieri, toate livezile și viile (acest lucru se va efectua în faza de construcție). Construcția gazoductului poate fi comparată cu o linie de asamblare în mișcare. Construcția gazoductului este de regulă separată în sarcini distincte antrenând grupuri de lucru extrem de specializate.

Alte activitățile *conexe construcției gazoductului*: curățarea zonei de construcții (vegetației și solului vegetal), transportarea (tracțiunea) țevelor; plasarea (înșirarea) țevelor; îndoirea țevelor; sudarea și inspectarea; săparea; coborârea țevelor în șanțuri; examinarea amplasării gazoductului; testarea hidro; rambleierea; restabilirea zonei de construcții, inclusiv așezarea la loc a solului vegetal.

Înainte de **începerea lucrărilor de construcție** propriu-zise, trebuie efectuată curățarea benzii de securitate sau Drumului de Trecere, inclusiv a benzii de construcție. În cadrul benzii de construcție, pe lângă curățarea vegetației, solul vegetal este îndepărtat și depozitat separat. Țevile sunt transportate de-a lungul benzii delimitate și unde e necesar se efectuează îndoirea. Următorul pas este înșirarea

țevilor de-a lungul șanțului. Excavarea șanțului pentru țevi se efectuează cu escavatoare sau mașini de săpare. Solul excavat în timpul operațiunilor de săpare este temporar depozitat. Apoi țevile sunt descărcate din camioane și plasate lângă șanț cu ajutorul tractorului cu braț lateral. După coborârea conductei urmează rambleierea. Solul afânat, fără pietre ascuțite, va fi utilizat pentru compactare cu atenție în jurul conductei pentru a o acoperi. După rambleiere, conducta este supusă testării hidrostatice. Reintegrarea zonei de construcții implică restaurarea de curățare a zonei de lucru și plantarea, inclusiv a markerelor, etc. Înlocuirea stratului superior de sol (solului vegetal) este inclusă în cadrul activităților de restabilire și se va face în conformitate cu instrucțiunile definite mai târziu în această EISM. Zonele perturbate sunt restaurate cât mai aproape de contururile lor originale.

6. Darea în exploatare. După finalizarea lucrărilor de construcție a gazoductului, vor fi efectuate darea în exploatare și lansarea. Darea în exploatare include introducerea gazelor naturale în gazoduct și testarea tuturor sistemelor. După testarea cu succes și remedierea tuturor defectelor identificate, gazoductul va fi predat companiei care va efectua exploatarea.

I. ARGUMENTAREA DECIZIEI

Urmare a examinării raportului Evaluării impactului de mediu și social (EIMS) al proiectului "Conducta de gaze naturale Ungheni-Chișinău", care urmează să fie construită în subteran va avea o lungime de cca. 120 km și diametrul de 600 mm. În afară de gazoduct, va fi construită și altă infrastructură supraterană: cinci stații cu supape bloc, două stații de reglare a presiunii gazelor, precum și șase stații pigging.

Proiectul se află în două dintre principalele bazine hidrografice din Moldova: bazinul râului Nistru și bazinul râului Prut, din care se extrage o cantitate semnificativă de apă potabilă în Moldova. Nici unul dintre aceste râuri nu este traversat de proiect.

În conformitate cu prevederile legislației naționale terenurile publice (atat în proprietatea statului cât și în proprietatea unităților administrativ-teritoriale) vor fi disponibile pentru utilizare de către întreprinderile și instituțiile de stat pentru activitățile lor de afaceri.

Amplasarea gazoductului se încadrează în cerințele prevederilor art. 15 al Codului Funciar, prin care terenurile cu clasă redusă a fertilității solului (o caracteristică calitativă a fertilității solului exprimată în puncte) pot fi puse la dispoziție pentru construcția conductelor magistrale și altor utilități non-agricole.

Totodată, la elaborarea studiului au fost luate în considerație prevederile art. 74 al Codului Funciar, care definește procedurile pentru retragerea temporară a terenurilor din utilizare agricolă și terenurile forestiere. Această retragere temporară este permisă pentru instalarea conductelor de gaz (printre alte utilități) și este supusă aprobării de către autoritățile locale de administrare publică și acordului proprietarilor terenurilor, precum și cerințele Legii nr. 123 cu privire la gazele naturale, prin care se stipulează, că dreptul de a utiliza terenul se stabilește printr-un act de înțelegere cu proprietarul, care va fi valabil pentru întreaga perioadă a

lucrărilor de construcții, modernizare, exploatare, și reparații.

În cadrul studiului de EIM la *proiectul gazoductului Ungheni-Chișinău* s-a făcut referință la cadrul legislativ și normativ privind gestionarea resurselor naturale, ariilor naturale protejate de stat și conservarea diversității biologice și din domeniul funciar precum: Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991; Codul silvic nr. 887-XIII din 21 iunie 1996; Legea nr. 1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător; Legea nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat; Legea nr. 325-XVI din 15 decembrie 2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova; Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului; Legea apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011; Legea nr. 123 din 23 decembrie 2009 privind gazele naturale; Legea nr. 488 din 8 iulie 1999 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică; Hotărârea Guvernului nr. 167 din 12.03.1992 instituie rezervația „Plaiul Fagului”, Hotărârea Guvernului nr. 1451 din 24.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor; Hotărârea Guvernului nr. 958 din 04.08.2003 privind metodologia temporară de evaluare a bunurilor imobile/terenurilor.

Contextul internațional în domeniul conservării diversității biologice este relatat prin următoarele tratate internaționale, la care Republica Moldova este parte: Convenția privind conservarea vieții sălbatice și habitatelor naturale din Europa (Berna, 19 septembrie 1979), Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice (Bonn, 1979), Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), (Washington, 1973).

Construcția gazoductului se va face în conformitate cu următoarele etape principale: proiectarea, studiu de pre-construcție, curățarea zonei de construcții, transportarea (tracțiunea) țevelor, plasarea (înșirarea) țevelor, îndoirea țevelor, sudarea și inspectarea, săparea, coborârea țevelor în șanțuri, examinarea amplasării gazoductului, testarea hidro, rambleierea și, finalmente, restabilirea zonei de construcții.

Studiul de bază pentru crearea traseelor gazoductului a fost realizat de către Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului (IPOT), prin stabilirea a 3 **opțiuni de alternativă** (Opțiunea 1 (inclusiv Opțiunea 1b), Opțiunea 2 și Opțiunea 3). La etapa de pre-fezabilitate, a fost făcută o comparație dintre cele trei alternative de traseu din punct de vedere al mediului și din punct de vedere social, în scopul minimizării impactului asupra caracteristicilor de mediu și sociale din zonele de proiect.

Ca urmare a examinării EIM s-a constatat că, documentația a fost realizată într-un mod comparativ pentru ambele opțiuni de traseu 1b și 2, comparația cantitativă a ambelor opțiuni care demonstrează că, *Opțiunea 1b este cea care implică impacturi negative mai puțin semnificative*, deși Opțiunea 2 ar implica un impact pozitiv mai mare. **Din acest motiv, Opțiunea 1b a fost selectată ca fiind traseul preferat.**

Opțiunei 3, care s-a considerat de a fi cea mai puțin fezabilă sub aspectele de mediu și sociale a fost respinsă, iar Opțiunea 1 trece la aproximativ 82 metri distanță de o stație de petrol, ceea ce, în conformitate cu normele tehnice în vigoare în Republica Moldova, nu este permis.

Opțiunea selectată 1b are altitudini variind de la 52 până la 397 metri deasupra nivelului mării. Opțiunea 2 are altitudini variind de la 44 până la 374 metri. Opțiunea 1b trece la o distanță de aproximativ 2 km de la vârful dealului Bălănești (428 m).

Opțiunea 1b este executată în paralel cu o extensie semnificativă (aproximativ 25 km, inclusiv opțiunea comună) la unul din afluenții râului Nistru, **râul Bâc**. Opțiunea 1b și Opțiunea 2 traversează afluenții râului în unele puncte. Opțiunile de traseu traversează afluenți ai râului Prut (**râul Delia**), dar nu trec prin sau nu sunt situate în vecinătatea imediată a râului Prut.

Opțiunile 1b și 2 traversează și trec prin apropierea următoarelor caracteristici ale peisajului: râuri mici și zone inundabile; lacuri; drumuri și căi ferate; dealuri; zone mlăștinoase; pante cu un rad sporit de înclinare; terenuri agricole.

Zona proiectului este caracterizată prin prezența diferitor corpuri de apă, zone inundabile, zone umede etc. Ecosistemele forestiere au unele expresii în zona proiectului, fiind compuse mai ales din stejar, în special stejarul pedunculat.

Una dintre opțiunile proiectului prevede traversarea rezervației naturale forestiere Seliște-Leu, din Nisporeni. O altă opțiune este planificată să treacă prin vecinătatea rezervației peisajistice și zona centrală Cazimir - Milești din Nisporeni și în apropiere cu terenurile rezervației științifice „Plaiul Fagului”. Toate opțiunile examinate traversează rețeaua ecologică națională planificată, conform Programului național privind constituirea rețelei ecologice naționale pentru anii 2011-2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 593 din 1 august 2011.

Conform planului (**Opțiunea 1b**) gazoductul Ungheni-Chișinău va trece la circa 100 m distanță de Rezervația „Plaiul Fagului”, ceea ce înseamnă că zona tampon stabilită de 1,5 km nu va fi atinsă.

Etaple de pre-fezabilitate și de definire a proiectului gazoductului, conform studiului, au permis determinarea și rafinamentul traseului, astfel încât să se evite la maximum traversarea zonelor deosebit de sensibile, cum ar fi ariile naturale protejate.

Cu toate acestea, nu a fost posibil de a evita:

- traversarea Rezervației naturale silvice „Seliște – Leu”, cu amplasamentul în Ocolul silvic Păruceni, Seliște-Leu, parcela 27-30, gestionată de Gospodăria Silvică Nisporeni (inclusă în Anexa nr. 4 al Legii nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat) - *Opțiunea 2*;
- vecinătatea cu Rezervația peisajistică „Cazimir - Milești”, amplasată între satele Milești, Bălănești, Găureni, ocolul silvic Păruceni, Cazimir – Milești, parcelele 3-7 din Nisporeni, gestionată de Gospodăria Silvică Nisporeni (inclusă în Anexa nr. 5 al Legii nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat) - *Opțiunea 1b*;
- traversarea la o distanță de 100 m a teritoriului Rezervației științifice „Plaiul Fagului”, cu amplasamentul în raionul Ungheni, sat. Rădenii Vechi, (inclusă în Anexa nr. 1 al Legii nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat), precum și intersectarea zonei de protecție a rezervației - *Opțiunea 1b*;

Reieșind din faptul că, zona de proiect poate afecta resursele natural,

biodiversitatea cât și crea discomfort populației care locuiește în apropierea traseului, unul dintre principalele efecte negative care poate avea loc în timpul lucrărilor de construcție reprezintă majorarea posibilă a nivelului de eroziune a solului, precum și scăderea productivității și poluarea solului. Traversarea râulețelor și altor corpuri de apă poate provoca perturbarea mediului acvatic și a structurii corpului de apă, provocând, de asemenea, răspândirea sedimentelor în apă. Emisiile în aer și zgomotul pot deranja populația care locuiește în apropierea traseului gazoductului în timpul construcției acestuia. De-a lungul zonei de proiect va fi necesară tăierea culturilor agricole multianuale și arborilor forestieri. Cu toate acestea, pădurile naturale protejate nu vor fi perturbate iar vegetația cu rădăcini scurte, cum ar fi legumele, cerealele și pășunile urmează a fi replantate după finisarea lucrărilor de construcție.

Descrierea impactului asupra APEI:

Proiectul gazoductului va traversa unele râulețe (pâraie), lacuri artificiale și zone umede neprotejate. Nici un râu mare nu va fi traversat. Majoritatea efectelor negative ale proiectului vor fi cauzate în timpul lucrărilor de construcții a 6 stații de lansare și de recepție PIG, 4 în zonele GPRS, 1 cu 100 m² la legătura cu interconectorul existent Iași-Ungheni și 1 cu 100 m² într-una din legăturile la rețeaua Chișinăului. Traversarea râulețelor și altor corpuri de apă poate provoca perturbarea mediului acvatic și a structurii corpului de apă, provocând, de asemenea, răspândirea sedimentelor în apă.

Mai multe impacturi pot fi de așteptat asupra resurselor de apă de suprafață și subterane de la construcția conductei de gaze natural Ungheni-Chișinău. Acestea pot rezulta din:

a) Trecheri a apelor de suprafață. Având în vedere că elementele de apă, care urmează să fie traversate de conductă sunt relativ mici/înguste, sau au un nivel scăzut de apă, pentru traversarea acestora vor fi utilizate șanțul deschis/tehnici de tăiere deschise. Această metodă are avantajul de a furniza o soluție cu cost redus și rapidă. Are, însă dezavantajul de a crea o potențială scurgere semnificativă de sedimente. Acest fapt mărește nivelul sedimentelor totale în suspensie în apă și poate cauza modificări în morfologia canalului și avea impact asupra vieții acvatice (de exemplu, strivirea ouălor și cauzarea abraziunii bronhiilor, ceea ce poate duce la mortalitate).

b) Descărcarea și deversarea. Contaminarea apelor de suprafață și subterane poate fi cauzată de **eliminarea** incorectă sau **deversarea accidentală** a: canalizării din toaletele temporare și taberele lucrătorilor; combustibilului, uleiurilor și lubrifiantelor de motor noi și folosite (întreținerea echipamentelor și utilajelor); apei reziduale rezultată din spălarea vehiculelor și a utilajelor; sedimentelor rezultate din lucrări de terasament.

c) Testarea hidrostatică. Contaminarea apei se poate, de asemenea, întâmpla ca urmare a unei eliminări neadecvate a apei utilizate pentru **testarea hidrostatică** a conductelor. Această apă poate conține inhibitori de coroziune pentru a preveni coroziunea internă precum și biocidele.

Gazoductul Ungheni-Chișinău este planificat pentru a include un strat de protecție interior pentru a evita coroziunea, iată de ce în apa pentru testarea

hidrostatică nu trebuie să fie adăugate substanțe chimice anti-coroziune. Cu toate acestea, contaminanții prezenți în conducta instalată pot fi reținuți de către apă în timpul trecerii sale prin țevi.

Sursa de alimentare cu apă pentru testarea hidrostatică poate, de asemenea, afecta în mod negativ nivelul apei sau debitul corpului de apă naturală de suprafață sau subterană ales. Testarea hidrostatică va fi efectuată pe porțiuni de conducte cu lungime maximă de 4 km. Având diametrul conductei de 600 mm, se preconizează un volum total de apă de 2,400 m³ pentru hidrotestarea fiecărei porțiuni. Pentru această este planificată utilizarea unei pompe cu o rată de extragere de aproximativ 1 m³/s.

Impacturi negative în rezultatul curățării conductei pot avea loc asupra **apei și solului**. PIG-urile de curățare sunt utilizate pentru a curăța orice reziduuri rezultate din eventuala condensare a gazului în conductă. Aceasta duce la un flux de lichid, care urmează să fie primit la stațiile de primire de tip PIG care trebuie să fie eliminate cu atenție.

Descrierea impactului asupra aerului atmosferic:

Construcția gazoductului și a infrastructurilor asociate temporare și permanente va provoca emisii în aer în timpul activităților de curățare a zonei de construcții, săpare, deplasarea vehiculelor și a utilajelor de construcție, săpături, betonare, rambleiere, etc. Alte efecte asupra calității aerului în timpul construcției sunt legate de emisiile în aer provenite de la generatoarele diesel, care vor lucra pentru a furniza energie pentru taberele muncitorilor și unele echipamente pentru construcții.

Construcția gazoductului și a infrastructurilor asociate vor cauza **emisii** de gaze și particule **în aer**, precum și poluarea **fonică** în zonele rezidențiale adiacente. Zonele de impact largi de 350 m și 1.000 m lățime de la axa conductei sunt luate în considerare pentru impacturile asupra calității aerului și, respectiv, impacturile fonice.

Impacturi asupra **calității aerului** pot fi așteptate de la operațiunile de ardere de rutină și de urgență. Poluanții, cum ar fi CO, CO₂, NO_x și hidrocarburile nearse pot rezulta din arderea gazelor naturale. Pentru a evita necesitatea pentru ardere, este important ca conducta să fie menținută într-o stare bună.

Descrierea impactului de la generarea deșeurilor:

În perioada de execuție a lucrărilor de construcție a gazoductului Ungheni-Chișinău principalele surse de deșeurii pot fi generate:

- sol și roci din activitățile de punere a temeliei pentru infrastructurile asociate;
- exces de sub-sol (sol de la adâncime) sau sol deteriorat de la săparea șanțului: cel puțin volumul ocupat de conductă va fi considerat exces de deteriorare, adică, 283 m³/km pentru conducta de 600 mm. Pentru 119.95 km a Opțiunii 1b, acest lucru implică cca 33,700 m³ de sol deteriorat; Acestea sunt cantitățile așteptate minime de soluri deteriorate. Deoarece subsolul este în mod natural compactat într-o oarecare măsură, și după tranșare el se afîinează, se presupune că va fi generat un volum mai mare de sol deteriorat decât echivalentul volumului spațiului ocupat de conductă.

- resturile de plante rezultate din curățarea zonei de construcție și a benzilor de siguranță, precum și a zonelor de facilități supraterane;
- deșeuri provenite de la construcții cum ar fi materialul de construcție neutilizat/inutilizabil, lemnul de la construcțiile din lemn, deșeuri de întreținere, material de ambalare, containere goale, etc.;
- deșeuri periculoase, combustibil, ulei de motor, antigel și lubrifiante; butoaie și containere (de materiale periculoase și inofensive);
- gunoi domestic/de gospodărie cum ar fi hârtie, plastic, recipiente pentru băuturi, deșeuri alimentare, etc.: presupuse la 1 kg/persoană/zi – pentru totalul de cca 50 de lucrători ai șantierului, se estimează generarea a 50 kg/zi de deșeuri menajere.
- ape reziduale menajere: presupuse la 50 litri/persoana/zi – pentru totalul de cca 50 de lucrători ai șantierului, se estimează generarea a 2,500 de litri/zi de apă reziduală.

Descrierea impactului asupra zonelor naturale de interes național și internațional:

În scopul evaluării impactului de la trasarea **gazoductului Ungheni-Chișinău** în Zona de Centru al Republicii Moldova, a fost examinat studiul și documentația de proiect, la următoarele obiective: corespunderea prevederilor legislației în domeniul funciar, silvic, regnului animal și regnului vegetal, ariilor naturale protejate, rețelei ecologice naționale etc.

S-a făcut o analiză a documentației destinate construcției, în special a datelor privind: identificarea destinației terenului; existența corpurilor de pădure din fondul forestier de stat sau din afara acestuia; existența și/sau depărtarea de la zonele ariilor naturale protejate de stat; estimarea tipurilor de ecosisteme și al peisajelor naturale valoroase; analiza stării biodiversității, al obiectelor regnului animal și vegetal, a existenței speciilor rare, vulnerabile și periclitate de animale și plante; evaluarea patrimoniului natural și a resurselor naturale.

Urmare al evaluării teritoriului, s-a stabilit că, în terenul unde este preconizată trasarea gazoductului Ungheni-Chișinău, poate fi estimat potențialul impact direct și indirect asupra zonelor naturale de interes național și internațional, precum:

- 1) Ariile naturale protejate de stat, conform Legii nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat: Rezervația naturală silvică „Seliște – Leu” - Opțiunea 2; Rezervația peisajistică „Cazimir - Milești - Opțiunea 1b; Rezervația științifică „Plaiul Fagului” - Opțiunea 1b.
- 2) Rețeaua ecologică națională care trece între zonele-nucleu ale rețelei ecologice din Zona Codrilor Centrali, cu includerea rezervațiilor științifice Plaiul Fagului și Codrii.
- 3) Speciile de animale și plante cu statut special de protecție, conform anexelor la Convenția de la Berna și incluse în Lista Roșie al IUCN și Cartea Roșie al Republicii Moldova, precum și arbori seculari, protejați prin Legea nr. 1538.
- 4) Ecosistemele forestiere din zona Codrilor Centrali.

5) Starea landşafturilor (peisajelor) naturale.

Este estimat că, efectele negative, cauzate resurselor naturale, ariilor natural protejate de stat, a biodiversităţii, ecosistemelor naturale, în special forestiere vor fi cauzate la etapele de pre-construcţie şi construcţie a gazoductului şi de post-operare.

Descrierea impactului asupra solului:

Eroziunea (a), amestecarea (b), crearea brazdelor (c), şi compactarea (d) solului sunt efecte frecvent asociate cu activităţile de construcţie care pot afecta foarte mult calitatea solului şi mai ales recoltele viitoare (productivitatea). Perturbarea structurii naturale a solului poate, de asemenea, afecta grav valoarea habitatului, în special a solurilor sărace, cu o mare varietate de specii de animale şi plante. În aceste zone perturbarea mecanică a solului, de obicei, duce la o scădere bruscă a numărului de specii.

Drumurile temporare de acces şi şantierele de construcţie din zonele mai abrupte (zone predispuse la alunecări de teren, de exemplu) vor duce la distrugerea permanentă a solului şi un risc crescut de efecte de eroziune ulterioare. În plus, săparea şanţurilor pentru conducte şi eliminarea vegetaţiei în banda de construcţie sunt susceptibile de a afecta structura solului şi slăbi rezistenţa sa, cauzând posibile efecte de eroziune, în special în zonele unde eroziunea este resimţită în prezent. Alte surse de impact sunt drenajul apei din banda de construcţie şi activităţile de tăiere şi umplere. Suprafaţa afectată a terenului erodat/alunecărilor de teren constituie cca 27% din suprafaţa totală de construcţie pentru ambele opţiuni. Acest lucru implică faptul că pentru ambele opţiuni acest impact este de o măsură spaţială importantă. Opţiunea 1b afectează o suprafaţă mai mare de teren puternic şi moderat erodat, precum şi a alunecărilor de teren.

Când vehiculele şi maşinile (utilajele) grele circulă pe solurile saturate sau umede poate avea loc un **brăzdat** semnificativ sau să apară şanţuri. Una din zonele umede este traversată de ambele opţiuni şi cealalta este traversată doar de Opţiunea 2. Riscurile de creare a şanţurilor există, de asemenea, în cazul în care sunt efectuate lucrări pe terenurile agricole, cu un conţinut ridicat de argilă, într-o perioadă umedă.

Circulaţia maşinilor de construcţie poate duce în plus la **compactarea** solurilor, care provoacă creşterea densităţii solului şi reducerea permeabilităţii. Pentru zona de proiect, au fost identificate riscuri mari de salinizare a solului şi de deşertificare.

II. MĂSURI ŞI CONDIȚII DE EMITERE:

1) Măsuri pentru prevenirea şi reducerea impactului negativ asupra resurselor de apă:

Hidrogeologia zonei trebuie identificată de către contractorul construcţiei prin intermediul unei investigaţii, înainte de începerea lucrărilor de construcţii.

Riscurile legate de trecerile apelor de suprafaţă sunt luate în considerare de fiecare dată când o caracteristică de apă trebuie să fie străbătută de oricare dintre opţiuni. Riscurile de contaminare a apei cauzate de eliminarea incorectă, deversarea

accidentală și fluidul de la testarea hidrostatică, precum și riscurile pentru suprautilizarea apei pentru hidrotestare sunt luate în considerare pentru această evaluare atunci când activitățile de construcție sunt efectuate la o distanță inferioară de 500m până la caracteristicile de apă de suprafață.

a) Pentru atenuarea impactului la traversarea conductei de gaze naturale Ungheni-Chișinău a apelor de suprafață cu tehnica metodei carierei, care pot cauza pierderi de vegetație riverană, sedimente solide suspendate în apa râurilor și perturbarea fluxului râurilor se vor realiza următoarele măsuri:

1) *antreprenorul va efectua un Studiu Hidrologic al zonei afectate în faza de proiectare detaliată pentru perioadele de iarnă și de vară, care vor permite:*

- efectuarea unui inventar detaliat al tuturor punctelor de traversare a conductei;
- determinarea lățimii și adâncimii râurilor și altor caracteristici de apă, care urmează să fie traversate;
- identificarea acelor caracteristici predispuse la eroziune și schimbări ale canalelor de apă;
- determinarea oricăror caracteristici de apă perene și perioadei anului, în care acestea pot fi uscate sau au niveluri mai mici de apă;
- stabilirea zonelor în care vegetația acvatică este minimă sau absentă (pentru a fi utilizate, de preferință, ca locație de trecere, cu excepția cazului dacă există alte limitări);
- marcarea hotarelor zonelor umede.

2) *va fi elaborat Planul de gestiune a traversării apelor în baza Studiului hidrologic și a Studiului viețuitoarelor acvatice, care se va baza pe următoarea ierarhie:*

- evitarea traversării punctelor în care sunt prezente habitate sensibile, zone de reproducere, hrănire, iernare sau de pepinieră, sau specii protejate;
- utilizarea metodelor de trecere prin săparea șanțului deschis umed;
- utilizarea metodelor de trecere prin săparea șanțului deschis uscat.

În special, trebuie incluse următoarele măsuri:

- în funcție de rezultatele Studiului viețuitoarelor acvatice, se va planifica activitățile de trecere a apelor într-un mod care să nu perturbeze activitățile ecologice din râu (ex. sezonul de reproducere);
- dacă nu se așteaptă activități ecologice în cursurile de apă în timpul verii, se va planifica traversarea apei în timpul verii, când debitele apei sunt mici și nivelul este scăzut;
- în cazul fluxurilor sezoniere, se va planifica traversarea atunci când fluxul este uscat;
- activitățile de construcție pe sursa de apă (inclusiv săpare, instalare de conducte, rambleu, precum și restaurarea contururilor albiei) se vor efectua în cel mai scurt timp posibil; traversarea cursurilor de apă mici (<10 m lățime) deseori poate fi finalizată în mai puțin de o zi, în timp ce pentru traversarea cursurilor de dimensiuni medii (10-20 m) sunt în general necesare de la una până la trei zile.

- se va planifica traversarea de preferință în locurile, în care vegetația acvatică este redusă sau absentă;
- vegetația riverană va fi defrișată imediat înainte de realizarea trecerii, pentru a minimiza eroziunea malurilor;
- toate zonele perturbate de pe șantierul de lucru se vor stabiliza imediat;
- nu trebuie planificată traversarea în zonele în care există habitate sensibile și zone de reproducere, hrănire, iernare sau de pepinieră a peștilor;
- toate malurile corpurilor de apă vor fi restabilite la contururile pre-construcției și pînă la o stare stabilă. Acolo unde este prezent, pentru restaurarea albiei, vor fi folosite pietrișul existent și materialele pietruite ale albiei și malurilor. Pentru stabilizarea malurilor abrupte și a povîrnișurilor vor fi folosite Saltele Reno și gabioane;
- zonele riverane perturbate vor fi revegetate cu iarbă de conservare sau specii de plante indigene.

b) În zonele cu pantă direcționată spre cursurile de apă, lucrările de construcții pot genera sediment, care se pot deplasa spre cursul de apă, astfel vor fi aplicate măsuri de atenuare și/sau de compensare:

În zonele cu pantă direcționată spre cursurile de apă este necesară evitarea scurgerii sedimentelor spre cursurile de apă. Acest lucru poate fi realizat prin:

- Aplicarea structurilor de control al eroziunii (pături, carpete, materialelor geotextile), pe pante înainte de începerea lucrărilor.
- Ca alternativă la cele de mai sus, pantele direcționate spre cursurile de apă pot fi circulate în amonte și în aval pentru a îmbunătăți stabilitatea solului.
- Instalarea sacilor de nisip sau pietriș de-a lungul zonei de lucru pentru absorbirea oricăror sedimente sau altor scurgeri înainte ca acestea să ajungă la cursurile de apă.

c) Contaminarea apelor poate fi cauzată de eliminarea incorectă sau deversarea accidentală a canalizării, combustibilului, uleiului de motor nou și folosit și lubrifiantilor, apelor reziduale rezultate din spălarea vehiculelor și utilajelor, și sedimentelor rezultate din lucrările de pământ.

Ca măsuri de atenuare și/sau de compensare, vor fi:

- elaborarea **Planului de prevenire și reacțiune la scurgeri.**
- Elaborarea **Planului de gestionare a deșeurilor**, care să conțină măsuri privind fluxurile de deșeuri lichide, inclusiv:
- Dotarea cu toalete temporare a tuturor taberelor și de-a lungul întregului DT, precum și garantarea eliminării corespunzătoare a apelor uzate.
- Păstrarea deșeurilor periculoase în locuri separate pe șantier, cu respectarea următoarelor caracteristici:
- Menținerea distanței minime de 50 de metri pînă la cursurile de apă;
- Ne-amplasarea zonei de depozitare pe pante direcționate spre cursurile de apă;
- Containerele trebuie să fie etichetate, închise și impermeabile;
- Fundația trebuie executată din straturi de plastic impermeabil;

- Disponibilitatea foilor de siguranță în containere.

În mod ideal, întreținerea și spălarea vehiculelor are loc în garaje și unități de spălare. Cu toate acestea, în cazul în care acest lucru nu este posibil, trebuie realizate următoarele măsuri:

- Realimentarea cu combustibil și lubrifierea echipamentelor, precum și spălarea și întreținerea, nu se efectuează la o distanță mai mică de 50 m de caracteristicile de apă de suprafață.
- Se va marca clar toate zonele de spălare și întreținere și se va informa muncitorii că toată spălarea/întreținerea trebuie să aibă loc în această zonă marcată.
- Aceste zone vor fi conectate în mod corespunzător la un sistem de scurgere de ape pluviale; drenajul contaminat de pe urma întreținerii va fi curățat de deșeuri periculoase.
- Pentru a evita contaminarea apei freatică, aceste activități vor fi realizate numai deasupra unei suprafețe izolatoare și impermeabilă corespunzătoare.
- Se va arunca tot petrolul, antigetul, solvenții utilizați și alte produse chimice legate de automobile în conformitate cu instrucțiunile producătorului și legislația națională.

d) Contaminarea apei se poate întâmpla ca urmare a unei deversări neadecvate a apei utilizate pentru testarea hidrostatică. Sursa de alimentare cu apă pentru testarea hidrostatică poate, de asemenea, afecta în mod negativ nivelul apei sau debitul corpului de apă naturală de suprafață sau subterană ales. Următoarele măsuri de atenuare și/sau de compensare urmează a fi întreprinse:

- Pentru a evita o utilizare excesivă a apei pentru testarea hidrostatică, se va obține autorizația pentru utilizarea apei din sursele din apropiere și se va respecta cantitatea de apă autorizată.
- Se vor urma recomandările CFI, adică, rata de retragere a apei pentru testare (sau volumul ei) nu trebuie să depășească 10% din debitul fluxului (sau volumul) sursei de apă.
- Se va urma strict cerințele de eliminare a reziduurilor și alte cerințe din autorizația de utilizare a apei.

Dacă este necesară deversarea în apele de suprafață sau pe suprafața solului, atunci:

- Se va reduce necesitatea pentru substanțe chimice prin minimizarea timpului în care apa de testare rămâne în echipament sau conductă;
- Se va utiliza aceeași apă de hidrotestare pentru mai multe porțiuni;
- Calitatea apei de testare hidrostatică se va trata pentru a satisface normativele de descărcare sau limitele autorizației de utilizare a apei;
- Se vor instala rezervoare sau disipatoare de energie (de exemplu, ancorament de protecție, placare, prelate) pentru prevenirea eroziunii din cauza fluxului de descărcare;
- Dacă descărcarea are loc pe pământ, locul de descărcare va fi selectat pentru a preveni inundațiile, eroziunea, sau scăderea capacității agricole a pământului.

e) **Utilitățile publice care sunt amplasate în subteran și supraterrane pot fi deteriorate în timpul construcției.**

Măsuri de atenuare și/sau de prevenire a impactului aplicate:

- Se va elabora Studiul detaliat pentru a identifica utilitățile de-a lungul traseului conductei (**Studiul utilităților**).
- Se va informa furnizorii de servicii că vor avea loc lucrări pe o anumită porțiune a conductei.
- Utilitățile publice, cum ar fi, rețeaua alimentarea cu apă și canalizare pot fi deteriorate în timpul construcției. Prezența acestor utilități se evaluează prin intermediul unui studiu înainte de începerea lucrărilor de construcție. Impactul potențial asupra utilităților de apă ar putea fi simțit în timpul fazei de construcție, în cazul în care nu există o coordonare între contractant și furnizorul serviciilor de apă.

f) **Întreținerea conductei va implica utilizarea PIG-urilor de curățare pentru a curăța orice reziduri rezultate din eventuala condensare a gazului. În funcție de metoda de eliminare a fluxului de lichid care rezultă din curățare/pigging, pot fi afectate solul sau cea mai apropiată resursă de apă.** Măsuri de atenuare și/sau reducere a impactului asupra apei în faza de exploatare a gazoductului:

- Pentru a evita scurgerile de reziduu, se va preconiza un rezervor sau un captator care, va stoca reziduurile atunci când instalația PIG va ajunge la stația de recepție.
- Rezidul de la curățare va fi evacuat de Contractantul exploatarei numai după testarea calității apei pentru a asigura că aceasta îndeplinește criteriile de scurgere.

2) **Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului negativ asupra zonelor umede:**

- Limitele zonelor umede trebuie să fie marcate în teren cu semne și/sau stegulețe de semnalare;
- Zonele de lucru (cum ar fi zonele de stocare și depozitare) sunt interzise în zonele umede. Orice zonă de lucru suplimentară, dacă este necesar, trebuie să fie situată la minimum 50m distanță de granițele zonelor umede;
- Se vor taia toți copacii și ramurile din zona umedă și se vor stoca într-o zonă deluroasă;
- În zonele umede nu vor fi construite drumuri de acces.
- Se va monta conducta într-o zonă deluroasă, numai dacă zona umedă nu este suficient de uscată pentru a sprijini în mod adecvat opritorile și țeava.
- Nu se vor aplica semințe, îngrășăminte sau munci în zonele umede în scopuri de re-vegetare. Se va limita utilizarea îngrășămintelor în regiunea a 50 m de zonele umede. Banda DT în zonele umede nu va fi reînsămânțată dacă nu este specificat de către agentia de stat corespunzătoare.

3) **Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului negativ asupra AERULUI:**

Comunitatea poate fi expusă la riscuri de sănătate, siguranță și securitate în timpul lucrărilor de construcții ca urmare a deplasării vehiculelor grele, accidentelor pe șantier datorate intrărilor neautorizate, expunerii la efectele materialelor periculoase, etc. Pentru a evita acest lucru, antreprenorul va fi obligat să elaboreze politici și planuri de prevenire a accidentelor precum și de stări de urgență; antreprenorul va trebui să controleze siguranța transportului.

a) Măsurile de prevenire/atenuare a impactului asupra aerului aplicate la faza de construcție a gazoductului :

- Reducerea vitezei până la maxim 30km/h (de asemenea din motive desigurante) a camioanelor și vehiculelor care traversează zonele de locuit;
- Vehiculele și echipamentele trebuie să fie păstrate în stare bună de întreținere;
- Pulverizarea zonelor neasfaltate supuse circulației vehiculelor cu apă nepotabilă, în cazul în care suspensia de praf este vizibilă și considerat critică, această activitate nu trebuie să conducă la formarea de băltoace, să ducă la brăzdare de către echipamente sau vehicule, crearea gropilor pe drumuri sau înămolirea cursurilor de apă;
- Acoperirea camioanelor care transportă materiale de construcție;
- Amplasarea generatoarelor diesel la depărtare de zonele de lucru și de trai ale lucrătorilor și zonelor de locuit.
- Folosirea utilajelor și mijloacelor de transport cu motoare performante, cu consumuri de carburanți cât mai mici pe unitatea de putere și cu control cât mai restrictiv al emisiilor de poluanți în gazele de eșapament, precum și întreținerea și exploatarea corespunzătoare a acestora conform regulamentelor de operare, respectarea instrucțiunilor de siguranță și protecția muncii;
- Reducerea înălțimii la descărcarea cupei excavatorului;
- Evitarea execuției lucrărilor în perioadele cu vânt foarte puternic;
- Depozitarea pământului excavat în surplus astfel încât să nu constituie sursă de poluare a aerului;

b) Măsurile pentru prevenirea, reducerea sau eliminarea efectelor adverse asupra aerului în faza de funcționare a conductei:

- Scurgerile eventuale de gaze prin macrofisuri și perforari (atat pe traseul de transport, cat și pe conductele statiilor de comprimare, masurare și predare) - care pot fi ușor depistate vizual;
- Scurgerile eventuale de gaze prin microfisurile și perforările conductelor sistemului de transport - care pot fi depistate doar prin detectare;
- Deetansarea îmbinarilor prin flanșă sau filet al echipamentului aferent rețelelor și instalațiilor pentru transportul gazelor (robinete, separatoare, filtre etc.);
- Deetansarea conductelor de impuls ale aparatelor de măsurat și control precum și sistemelor de automatizare;
- Prevenirea scurgerilor accidentale ca urmare a exploatării conductei.
- Reducerea nivelului de poluanți, cum ar fi CO, CO₂, NO_x și hidrocarburile nearse care pot rezulta din arderea gazelor naturale.

- Conducta să fie menținută într-o stare bună.

4) Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului negativ a deșeurilor:

Regimul gospodăririi deșeurilor produse în timpul execuției lucrărilor face obiectul activității organizării de șantier. În conformitate cu reglementările în vigoare aceste deșeuri vor fi colectate selectiv în funcție de caracteristicile lor, transportate în depozite autorizate sau predate beneficiarului în scopul valorificării lor.

a) Măsuri de prevenire și reducere a impactului a deșeurilor generate în perioada de execuție a lucrărilor:

- Îndepărtarea de pe amplasament a deșeurilor de construcții, a materiilor prime și materialelor în exces, deșeurilor menajere și a altor categorii de deșeuri rezultate;
- Colectarea selectivă a deșeurilor rezultate în urma lucrărilor;
- depozitarea și eliminarea în funcție de natura lor, se va face prin firme specializate, pe bază de contract, conform prevederilor legale în vigoare;
- depozitarea deșeurilor de orice fel în cursurile de apă sau abandonarea acestora în ariile naturale protejate este strict interzisă;

b) Măsuri de prevenire și reducere a impactului de la deșeuri după finalizarea execuției lucrărilor proiectate a gazoductului vor fi realizate lucrări de refacere a zonelor afectate de organizarea de șantier. Aceste lucrări constau în ansamblu din următoarele:

- Îndepărtarea de pe amplasament a deșeurilor de construcții,
- Îndepărtarea de pe amplasament a materiilor prime și materialelor în exces, a deșeurilor menajere și a altor categorii de deșeuri rezultate în perioada de execuție a lucrărilor.
- Colectarea selectivă a deșeurilor rezultate în urma lucrărilor, depozitarea și eliminarea în funcție de natura lor, se va face prin firme specializate, pe bază de contract, conform prevederilor legale în vigoare;

c) Măsuri pentru prevenirea, reducerea sau eliminarea efectelor adverse a deșeurilor în faza de funcționare a conductei:

- în cadrul bazelor de producție se vor stabili zone pentru depozitarea în condiții de siguranță a deșeurilor, pe tipuri de deșeuri.
- containerele pentru colectarea deșeurilor valorificabile vor fi etichetate corespunzător.
- containerele metalice pentru depozitarea uleiurilor uzate vor fi marcate cu tipul de ulei.
- pe traseul conductei nu vor fi depozitate deșeuri metalice provenite de la reparațiile utilajelor, acestea urmând a se efectua la operatori specializați, în locuri special amenajate, destinate activității de întreținere a instalațiilor și utilajelor.
- rumegușul și materialul lemons marunt, va fi livrat firmelor specializate în valorificarea acestui tip de deșeu;
- se interzice aruncarea și/sau depozitarea deșeurilor de orice fel sau a

substanțelor periculoase în albiile râurilor și corpurilor de apă, de-a lungul căilor de acces au pe terenurile învecinate;

- se interzice stocarea temporară necontrolată a deșeurilor generate pe amplasament;

5) Măsurile obligatorii pentru prevenirea și reducerea impactului negativ asupra biodiversității/arii naturale protejate:

a) la etapa de pre-construcție și construcție a conductei se vor lua în considerație următoarele măsuri:

- Pentru lucrările care se vor realiza în ariile naturale protejate vor fi elaborate *studii de specialitate*, care vor analiza potențialul impact asupra ariilor naturale protejate speciilor și habitatelor naturale de interes național și internațional, în care vor fi prevăzute soluțiile tehnice cu impact minim pentru speciile și habitatele din arealele respective, care vor fi prezentate spre examinare Consiliului științific general al fondului ariilor protejate și aprobare de către Autoritatea centrală pentru mediu;
- Se va realiza monitorizarea existenței/apariției speciilor de animale de importanță națională/regională pe parcursul implementării proiectului de construcție și va fi prezentat un Raport în acest sens către administrațiile ariilor naturale protejate, gospodăriile silvice și Autoritatea centrală pentru mediu;
- Pe durata construcției și posibilelor eliminări a deșeurilor menajere și de altă natură, acestea vor fi evacuate în zonele special amenajate și în termeni cât mai restrânși și/sau protejate de un culoar de protecție. Scopul acestuia este de a asigura protecția animalelor de la posibila otrăvire de la digestia deșeurilor (resturilor) menajere;
- Se va alege un calendar de lucru adecvat pe durata realizării proiectului astfel încât să nu fie afectată biodiversitatea din zonă, și va fi comunicat administratorului ariei naturale protejate înainte de începerea lucrărilor;
- Sunt interzise amplasarea de construcții auxiliare, care ar putea fragmenta habitatele speciilor de animale;
- În ariile naturale din cadrul REN, unde construcțiile propuse intersectează coridoare ecologice de migrare a mamiferelor. În acest sens, **anterior execuției**, se vor identifica și se vor propune cele mai bune soluții pentru diminuarea efectului de barare a respectivelor coridoare, prezentate administrațiilor ariilor naturale protejate, gospodăriile silvice și Autoritatea centrală pentru mediu.
- Lucrările de trasare a gazoductului nu vor modifica în mod substanțial regimul de curgere a apelor de suprafață, pe cursul principal și afluenți (acest mod de abordare se va transpune în practică prin reducerea la minim, la strictul necesar al tăierilor de coturi, care pot schimba regimul de curgere a corpurilor de apă prin mărirea pantelor, implicit a vitezelor și eroziunilor, fenomene ce trebuie anihilate prin importante lucrări de consolidare a malurilor corpurilor de apă);

- Lucrările propuse nu trebuie să influențeze sau să modifice (decât în măsură foarte mică, regimul de curgere a apelor subterane, pentru evitarea fenomenelor de înmlăștinire sau sărăturare a solurilor din zonele adiacente;
- Pentru atenuarea nivelului de zgomot perceput în interiorul arealului protejat în zona fronturilor de lucru vor fi prevăzute panouri acustice sau obstacole cu dimensiuni și structuri adecvate care să asigure atenuarea/reducerea nivelului de zgomot, pentru a nu afecta starea animalelor, în special în zona ariilor naturale protejate;
- Depozitarea controlată a solului excavat, în grămezi separate, pentru a putea fi reutilizat, conform prescripțiilor organelor de mediu;
- În zonele cu risc de eroziune (zonele în pantă, malurile râurilor) se vor implementa programe active de replantare, prin coordonare cu Autoritatea centrală pentru mediu;
- Pentru diminuarea impactului asupra speciilor rare și pe cale de dispariție, se recomandă restricționarea accesului și a oricăror activități specifice execuției lucrărilor, pe terenurile deschise adiacente amplasamentului lucrărilor de construcție a gazoductului, în special în zonele din ariile naturale protejate și fondul forestier;
- Pentru diminuarea impactului asupra speciilor de reptile de importanță națională și internațională, se vor colecta indivizii de pe amplasament și se vor realoca în habitate potrivite, departe de sursele de impact antropic constant, în faza de construcție a lucrărilor propuse în plan, această activitate va fi efectuată de un expert special angajat, care a primit în prealabil o instruire corespunzătoare sau prin contractarea savanților de la Institutul de Zoologie al AȘM. Activitatea poate avea loc în vară sau toamnă, când animalele se deplasează către habitatele de hrănire;
- Activitățile din perimetrul ariilor naturale protejate care pot să genereze perturbări ale speciilor de păsări, mamifere, amfibieni, pești precum și poluarea sau deteriorarea habitatelor speciilor sunt strict interzise;
- Pentru protecția speciilor de păsări de interes comunitar care au stat la baza desemnării ariilor naturale protejate, unde este cazul, inclusiv a celor migratoare, sunt interzise perturbarea intenționată, în special în cursul perioadei de reproducere sau de maturizare, de pasaj sau de migrație și deținerea exemplarelor din speciile pentru care este interzisă vânarea sau capturarea;
- Vor fi elaborate și respectate instrucțiuni de lucru, acțiuni și măsuri de prevenire și capacitatea de răspuns în situații accidentale și de urgență la etapa de construcție;
- Stabilirea locațiilor de staționare a utilajelor și amplasării organizării de șantier se va face exclusiv în afara ariilor naturale protejate și fondului forestier;
- Lucrările se vor executa pe tronsoane scurte, atât din punct de vedere tehnic, pentru a se putea urmări permanent condițiile de stabilitate a lucrărilor existente, cât și pentru ca aceste lucrări să nu producă o intervenție brutală

asupra albiei, limitând-se astfel efectele negative în ceea ce privește turbiditatea. Accesul utilajelor de pe mal în albie se va realiza doar prin rampe de acces. Săpătura se execută mecanizat cu finisarea manuală a taluzului;

- Materialele utilizate nu vor fi depozitate în apropierea cursului de apă, ci în depozite de materiale care vor fi spații îngrădite și acoperite, astfel ne existând pericolul împrăștierei pe apa de suprafață;
- Se vor menține habitatele favorabile speciilor în zona limită/vecinătatea lucrărilor prin respectarea tuturor cerințelor legale aplicabile;
- Personalul de exploatare va fi instruit asupra măsurilor de protecție a mediului, a obligațiilor și responsabilităților care le revin, precum și a condițiilor care trebuiesc respectate din prezentul aviz;
- Pe durata execuției lucrărilor se vor lua măsuri pentru a evita disconfortul creat prin producerea de zgomot, fiind obligatorie respectarea normelor, standardelor și legislației privind protecția mediului aflate în vigoare;

6) Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului negativ asupra solului:

Contractantul va efectua un nou *Studiu cu privire la alunecările de teren și eroziune*. Studiul cu privire la alunecările de teren și eroziuni se va efectua în timpul fazei de proiectare detaliată și cel puțin cu trei luni înainte de antrenarea oricăror utilaje grele în lucrări în Drumul de Trecere (DT) sau în activitățile de defrișare. Acest studiu se va realiza în contact direct cu fermierii și proprietarii de terenuri, care ar putea ajuta indicând caracteristicile specifice ale solului terenului de construcție și marcând oricare zone sensibile care pot exista în interiorul benzii de construcție sau în zonele stabilite pentru amplasarea unor structuri temporare sau permanente. Traseul conductei va fi deviat și structurile nu vor fi amplasate pe alunecări de teren și în zonele grav erodate pe măsura posibilității.

Contractantul va elabora un Planul de control privind managementul solului și controlul eroziunii care conține toate măsurile necesare pentru a evita cauzarea/intensificarea efectelor eroziunii și pentru a evita brăzdătul, compactarea și amestecarea solurilor. Planul va conține dar nu se va limita la următoarele măsuri:

- În cazul când alunecările de teren nu pot fi evitate, conducta trebuie să fie instalată sub planul periculos.
- Volumul perturbării solurilor se reduce la minimum, toate lucrările vor fi efectuate în interiorul benzii de construcții;
- Pe secțiunile terenurilor în care există alunecări de teren și eroziune severă se vor realiza în mod alternativ următoarele:
- Instalarea canalelor de scurgere pe pantă oferind o ieșire temporară pentru scurgerea apei;
- Construirea canalelor de deviere temporară pentru a preveni curgerea din zonele vulnerabile la eroziune sau instabile;
- Vor fi implementate structuri de control a eroziunii (pături, saltele, geotextile);
- Pantele vor fi brăzdate în sus și în jos pentru a îmbunătăți stabilitatea solului.

Măsurile, care urmează să fie aplicate în special pentru gestionarea solului de suprafață (vegetal), sunt:

- Separarea solului vegetal: solul vegetal va fi înlăturat din întreaga bandă de construcții, adică, lățimea șanțului + lățimea zonei deteriorate + lățimea zonei de lucru;
- Conservarea solului vegetal: nu se amesteca solurile vegetale și cele de subsol, adică, solul vegetal separat și subsolul excavat se va stoca în diferite grămezi;
- dacă este necesar (de exemplu, atunci când distanța dintre grămezile stocate este mai mică de 1 m), se va utiliza o barieră fizică (de exemplu, mulci de paie) pentru a ajuta la delimitarea separării dintre cele două grămezi;
- Tot solul vegetal curățat trebuie depozitat în siguranță în timpul construcției, și reșezat pe suprafața benzii de construcție. Solul vegetal nu poate fi folosit pentru oricare alt scop sau înlocuit la orice adâncime mai mare decât înălțimea stratului solului vegetal original (prezis de a fi circa de 20 cm);
- gramada de sol vegetal nu trebuie să depășească 2 metri în înălțime pentru a preveni descompunerea materiei organice în compost;
- manevrarea solului se va face în limitele benzii de construcție desemnat de 16 metri lățime, inclusiv depozitele de soluri;
- Tot solul vegetal curățat trebuie să fie reșezat pe suprafața benzii de construcție imediat după terminarea construcției și rambleierii care urmează.
- Solul vegetal trebuie să fie repartizat uniform pe bandă, acoperind înălțimea stratului solului original (prezis de a fi circa de 20 cm).
- Luarea de măsuri necesare pentru a preveni eroziunea (de la vânt și apă) solului stocat. Acest lucru poate necesita utilizarea acoperirii cu plastic HDPE (polietilenă de înaltă densitate), rogojini de iută, apă, mulci, sau agenți de fixare pentru a stabiliza solul vegetal acolo unde vânturile puternice persistente erodează grămezile de sol vegetal sau mută solul vegetal de pe banda de construcție.

Vor fi efectuate **măsuri de restabilire a solului** după umplerea tranșeelor, după cum urmează:

- în caz că a avut loc compactarea solurilor, pot fi utilizate decompactoare mecanice sau scarificatoare pentru a ameliora compactarea, care a avut loc în straturile mai profunde ale solului (până la 60 cm de la suprafață). De asemenea, această activitate va fi efectuată pe toate zonele traficului temporar și în zonele de depozitare, care nu sunt necesare după încheierea fazei de construcție;
- solul va fi reconturat pentru a se potrivi cu topografia zonei. Acest lucru poate implica umplerea sau netezirea oricăror brazde;
- tot solul vegetal separat de pe banda de construcție trebuie reșezat pe suprafața benzii de construcție imediat după rambleiere. Solul vegetal trebuie să fie repartizat uniform pe banda de construcție acoperind înălțimea stratului solului original (prezis de a fi circa de 20 cm);
- drumurile de acces temporare vor fi reabilitate și replantate după construcție;
- vegetația cu rădăcini scurte, cum ar fi leguminoasele, cerealele și pășunile vor fi replantate în banda de construcție cu speciile cultivate inițial;

- în zonele în care inițial erau prezenți arbori de pădure, livezi și vii, Dreptul de Trecere (DT) va fi replantat cu vegetație locală cu rădăcini scurte;
- în zonele cu alunecări de teren și în zonele foarte erodate, trebuie să fie instalate rogojini organice de control al eroziunii, pentru a spori restabilirea;
- orice evidență a eroziunii după restabilire va fi cartografiată și luată în considerare pentru restabilirea finală. Va fi evaluată necesitatea unor măsuri suplimentare de control al eroziunii.

7) Măsuri pentru prevenirea și reducerea zgomotului:

Pentru a minimiza impactul zgomotului asupra comunității, camioanele și vehiculele care traversează zonele de locuit își vor reduce viteza până la cel mult 30 km/h și lucrările de construcție vor fi limitate la orele de zi. În cazul în care există necesitatea de a efectua activități în timpul orelor de noapte (19:00-7:00), se va analiza dacă este necesară autorizare corespunzătoare. În astfel de cazuri, populația trebuie să fie informată în prealabil. Vehiculele și echipamentele trebuie să fie păstrate în stare bună de întreținere. În cazul în care se utilizează generatoare, acestea trebuie amplasate departe de zonele rezidențiale și de taberele lucrătorilor la o distanță care să permită atenuarea zgomotului până la nivelul din limitele proiectului.

În cazul în care acest lucru nu este posibil, în jurul generatoarelor trebuie să fie instalate bariere de sunet, precum ecranele portabile sau fără suporturi. Camioanele și vehiculele care traversează zonele de locuit vor reduce viteza până la maxim 30 km/h, deasemenea și din motive de siguranță.

8) Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului asupra peisajului:

După finisarea activităților de construcție, toate echipamentele de construcții vor fi îndepărtate și toate resturile vor fi colectate din toate zonele de lucru, inclusiv DT, tabere de construcții, terenurile pentru amplasarea conductelor, etc. Adicional, vor fi întreprinse măsuri pentru a restabili peisajul cum ar fi re-cultivarea zonelor de depozitare și de trecere, precum și a benzilor de construcție și de siguranță luând în considerare restricțiile legale. Acest lucru înseamnă că plantele cu înrădăcinare profundă nu pot fi re-plantate peste conductă (bandă de siguranță de 50 de metri lățime).

Contractantul construcției, în faza de proiectare detaliată, va continua optimizarea traseului astfel încât să evite trecerea prin sau în apropierea acestor zone. În special, apropierea de rezervația peisagistică Cazimir - Milești din Nisporeni va fi reexaminată, adică, linia va fi deviată astfel încât să se evite tăierea copacilor și perturbările din această rezervație.

9) Măsuri pentru prevenirea și reducerea impactului asupra patrimoniului cultural:

Trebuie să fie elaborat un Studiu Arheologic de către o echipă de arheologi care dețin licențe de cercetare arheologică valabile, înainte de a începe lucrările. Lucrările de construcție nu trebuie să înceapă până când toate autorizațiile relevante nu sunt oferite de către instituția responsabilă în acest domeniu la nivel național (Ministerului Culturii). În timpul fazei de proiectare detaliată, vor fi efectuate

consultări cu comunitățile locale pentru a stabili dacă de-a lungul zonei de proiect există obiecte mici sau site-uri legate de tradițiile culturale (cum ar fi cruci plasate în anumite zone pentru a marca o procesiune funerară, printre altele). Opțiunile (abaterea traseului conductei, mutarea obiectelor) trebuie discutate cu populația locală.

Condițiile care trebuie respectate la etapa de construcție/realizare, exploatare, post-operare/închidere/demolare/dezafectare și reabilitarea terenului în vederea utilizării ulterioare și efectul implementării acestora:

La etapa de pre-construcție și construcție se vor asigura condiții de:

- Respectare a legislației de mediu de a menține și de a nu periclita starea de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor naturale precum și de a asigura integritatea Rețelei Ecologice naționale și ariilor naturale protejate de stat.
- Se interzice folosirea oricărui tip de resursă naturală din interiorul ariilor naturale protejate, fond forestier, fără obținerea în prealabil a unui document permisiv, conform legislației de mediu (Codul silvic, Codul subsolului, Legea regnului animal, Legea regnului vegetal, Legea apelor etc.);
- Obligația de a elabora studii și de a întocmi rapoartele de monitorizare a stării biodiversității și ariilor naturale protejate de stat, stabilite prin prezentul Acord.
- La etapa de construcție se vor respecta prevederile legale în vigoare și se va decoperta solul conform normelor legislației funciare și silvice (Codul funciar și Codul silvic). Decopertarea se va efectua în baza unui act coordonat cu agențiile/inspecțiile ecologice din teritoriu. Depozitarea și transportarea în alte terenuri al startului de sol fertil se va efectua prin autorizare și coordonare cu organele teritoriale de mediu.
- Obligația la efectuarea lucrărilor de defrișare a arborilor și arbuștilor, care se vor efectua în conformitate cu prevederile art. 26 al Legii regnului vegetal Nr. 239 din 08.11.2007 și Hotărârea Guvernului nr.27 din 19.01.2004 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara fondului forestier, prin obținerea autorizației de la organul teritorial de mediu, cu marcarea prealabilă pe teren a arborilor preconizați pentru tăieri. Se va ține cont de faptul că, nu este necesară autorizația pentru efectuarea tăierilor vegetației forestiere provenite din lăstari și semințe aflate în afara plantațiilor forestiere proiectate în zonele canalelor de evacuare a apei și altor edificii, unde vegetația forestieră împiedică exploatarea normală a acestora, în limitele prevederilor pct.27 al Hotărârii Guvernului nr.27 din 19.01.2004.
- *Obligația de notificare prealabilă*, anterioară începerii executării lucrărilor și implementării măsurilor de diminuare a impactului, a administrațiilor ariilor naturale protejate din zonă, în special ale administrațiilor: Rezervației științifice „Plaiul Fagului”, Rezervației științifice „Plaiul Fagului” și Gospodăriei Silvice Nisporeni (gestionar al Rezervației naturale silvică „Seliște – Leu” și Rezervației peisajistice „Cazimir - Milești , cu cel puțin 10

zile înainte de începerea lucrărilor.

- *Obligația de* respectare a graficului de lucrări în sensul limitării traseelor și programului de lucru pentru a limita impactul asupra florei și faunei specifice amplasamentului;
- *Obligația de a* notifica Ministerul Mediului, în situația în care intervin modificări de fond care au stat la baza emiterii prezentului Acord.
- Personalul, *la etapa de construcție*, va fi instruit asupra măsurilor de protecție a mediului, a obligațiilor și responsabilităților care le revin, precum și a condițiilor care trebuie respectate din prezentul Acord;
- Prezentul Acord se păstrează la punctul de lucru/punctele de lucru unde se vor executa lucrări pentru a se prezenta la control organelor abilitate de mediu.
- Se vor lua toate măsurile necesare pentru evitarea poluării factorilor abiotici (apei, aerului, solului și subsolului) și biotici (florei și faunei) precum și pentru reducerea impactului generat de proiect asupra biodiversității;
- Se vor folosi utilaje și mijloace de transport cu motoare performante, cu consum de carburanți cât mai mic pe unitate de putere și cu control cât mai restrictiv al emisiilor de poluanți în gazele de eșapament, precum și întreținerea și exploatarea acestora conform regulamentelor de operare, respectarea instrucțiunilor de siguranță și protecția muncii;
- Se vor utiliza căile de acces existente;
- Organizarea de șantier și depozitele de țeavă vor fi amplasate în zone antropice cât mai limitate în suprafață;

Pentru lucrările prevăzute prin proiect se vor respecta obligatoriu măsurile specifice pentru reducerea și/sau eliminarea efectelor generate de acestea asupra sănătății umane și mediului înconjurător.

Se vor asigura condiții de :

- înprejmuirea corespunzătoare a zonelor de lucru, montarea de avertizoare, etc;
- întreținerea corespunzătoare a utilajelor/mijloacelor de transport utilizate în lucrările de construcții în vederea evitării scurgerilor de combustibili și uleiuri uzate pe sol/apă și de alte substanțe toxice și periculoase;
- se interzice stocarea temporară și depozitarea carburanților și substanțelor periculoase în zona aferentă amplasamentului fără a exista amenajat corespunzător un spațiu care să asigure preluarea și preepurarea eventualelor scurgeri accidentale, cu respectarea legislației de mediu în vigoare;
- în perioada de execuție a lucrărilor vor fi stabilite zone de parcare a autovehiculelor și a utilajelor utilizate;

Gazoductul va fi exploatat de Vestmoldtransgaz. După predarea gazoductului, operatorul acestuia are responsabilitatea de a-i asigura funcționarea sigură și fiabilă în baza reglementărilor Republicii Moldova pentru funcționarea gazoductelor. Pentru a asigura starea bună a sistemului, operatorul este obligat să inspecteze în continuu gazoductul prin intermediul PIG-urilor lansate în interiorul acestuia și prin efectuarea inspecțiilor deasupra solului în scopul detectării scurgerilor de gaze cu

ajutorul echipamentelor corespunzătoare. Operatorul va fi responsabil pentru exploatarea gazoductului în limitele prevăzute de proiect. În cazuri de urgență, operatorul va acționa în conformitate cu planul de urgență pentru a atenua imediat daunele aduse echipamentului și pentru a minimiza riscul pentru oamenii și mediul afectați eventual.

Condiții la etapa de exploatare post-operare/închidere/demolare/dezafectare

- Se va realiza un plan de monitorizare a stării și protecției biodiversității, care se va elabora cu cel puțin un an înaintea începerii lucrărilor de *închidere/demolare/dezafectare a gazoductului, care va fi prezentat autorității centrale de mediu spre aprobare;*
- Personalul, *la etapa de exploatare,* va fi instruit asupra măsurilor de protecție a mediului, a obligațiilor și responsabilităților care le revin, precum și a condițiilor care trebuie respectate din prezentul Acord;
- Vor fi elaborate și respectate instrucțiuni de lucru, acțiuni și măsuri de prevenire și capacitatea de răspuns în situații accidentale și de urgență la etapa de exploatare și post-operare;
- În cazul producerii unui accident la etapa de exploatare a gazoductului, în zonele, unde se pot afecta obiectele naturale, în special aria naturală protejată, *obligația este de a anunța, în cel mai scurt timp posibil,* administratorul ariei naturale protejate, sau întreprinderile silvice în vederea stabilirii măsurilor de remediere ce vor fi puse în aplicare de cel care a produs prejudiciul;
- *Obligația de respectare a procedurilor stabilite în plan și a graficului de lucrări, în cazul închiderii/demolării a gazoductului, în sensul limitării traseelor și programului de lucru pentru a limita impactul asupra florei și faunei specifice amplasamentului;*
- Este interzisă realizarea de săpături, excavații și orice alte lucrări la etapa *post-operare,* care modifică configurația naturală a terenurilor din perimetrul ariilor naturale protejate, în afara perimetrelor delimitate pentru implementarea planului;
- Se vor crea condiții necesare refacerii naturale a vegetației caracteristice suprafețelor afectate de lucrările stabilite în proiect la etapa de post-operare.
- Monitorizarea tuturor tipurilor de emisii produse pe amplasament de la exploatarea conductei;
- Atât pe perioada de execuție a lucrărilor, cât și pe cea de exploatare a conductei și stațiilor constructorul/beneficiarul este obligat să numească prin decizie o persoană responsabilă cu protecția mediului și gestionarea deșeurilor.
- se va asigura monitorizarea tuturor tipurilor de deșeuri produse pe amplasament;
- se va elabora un Plan de gestionare a deșeurilor; acesta trebuie să ia în considerare principiile de bază, cum ar fi ierarhia de gestionare a deșeurilor, segregarea, minimizarea, creșterea gradului de conștientizare, inspectarea și auditul. Planul trebuie să conțină dispoziții privind gestionarea deșeurilor periculoase excesului de deșeuri de construcție de sub-sol (deșeuri), și

- deșeurilor reciclabile;
- Sunt interzise orice tipuri de intervenții sau lucrări tehnice succesibile de a determina drenarea/secarea zonelor umede și mlăștinoase din cadrul ariilor naturale protejate de stat;
  - Sunt interzise orice construcții, care prin schimbările induse pot să pună în pericol supraviețuirea speciilor de plante și animale care se regăsesc în zonele umede, mlăștinoase din cadrul ariilor naturale protejate;
  - În ariile naturale protejate sunt interzise lucrările tehnice prin care zonele umede să fie despărțite de cursurile de apă principale, pentru a nu se compromite reproducerea mai multor specii de pești protejate la nivel național sau european;
  - Este interzisă realizarea de căi noi de acces în perimetrul ariilor naturale protejate și în terenurile fondului forestier de stat;
  - Se interzice desfășurarea lucrărilor în perioada de cuibărire, reproducere și creștere a puilor speciilor de animale, care folosesc pentru reproducere habitatele naturale în zona de construcție, în special ariile naturale protejate și pădurile din cadrul fondului forestier de stat (februarie – iunie);
  - Exploatarea apelor de suprafață în arealul zonelor și ariilor protejate este interzisă;
  - Respectarea documentației tehnice, a normativelor și prescripțiilor tehnice;
  - Se vor realiza periodic măsurători, privind încadrarea activităților organizărilor de șantier în limitele de poluare admise privind concentrațiile de substanțe poluante în aer, apă, sol, niveluri de zgomot, gestiunea deșeurilor. În urma monitorizării vor fi luate măsurile necesare pentru protecția factorilor de mediu,
  - Conținutul cadru al planului de monitorizare obligatoriu va fi elaborat în perioada de execuție. Componentele de mediu care vor fi monitorizate în special, dar nu limitative vor fi:
    - Poluarea aerului - pe perioada execuției lucrărilor propuse se va monitoriza zilnic starea de funcționare a utilajelor și mașinilor de transport pentru a reduce riscul de poluare;
    - Poluarea apei și a solului - zonele de depozitare a materialelor vor fi inspectate pentru depistarea cazurilor de depozitare necorespunzătoare (săptămânal) și pentru depistarea unor deteriorări apărute pe platforma de depozitare(lunar);

Analiza post-proiect (monitorizarea executării): Monitorizarea în timpul funcționării se va realiza cu respectarea normativelor specifice privind mentenanța conductelor de transport gaze naturale. Proiectul va fi monitorizat în timpul etapei de pre-construcție, construcție și exploatare pentru asigurarea implementării EIMS. Este important să se monitorizeze efectele proiectului asupra mediului. Pentru aceasta, antreprenorul de construcții, operatorul și proprietarul proiectului vor analiza condiția cursurilor de apă după traversarea acestora.

Pe întreg parcursul realizării proiectului se vor respecta prevederile cadrului

legislativ și normativ:

- Legea nr. 1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător; Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991;
- Codul silvic nr. 887-XIII din 21 iunie 1996;
- Legea nr. 1538-XIII din 25 februarie 1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat;
- Legea nr. 325-XVI din 15 decembrie 2005 cu privire la Cartea Roșie a Republicii Moldova;
- Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului;
- Legea apelor nr. 272 din 23 decembrie 2011;
- Legea nr. 123 din 23 decembrie 2009 privind gazele naturale;
- Legea nr. 488 din 8 iulie 1999 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică;
- Legea nr. 1422 din 17.12.1997 privind protecția aerului atmosferic cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 1347 din 09.10.1997 privind deșeurile de producție și menajere cu modificările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 167 din 12.03.1992 instituie rezervația „Plaiul Fagului”;
- Hotărârea Guvernului nr. 27 din 19.01.2004 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara fondului forestier;
- Hotărârea Guvernului nr. 1451 din 24.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor;
- Hotărârea Guvernului nr. 1451 din 24.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor;
- Hotărârea Guvernului nr. 958 din 04.08.2003 privind metodologia temporară de evaluare a bunurilor imobile/terenurilor;

În context internațional în domeniul conservării diversității biologice se vor respecta următoarele tratate internaționale, la care Republica Moldova este parte: Convenția privind conservarea vieții sălbatice și habitatelor naturale din Europa (Berna, 19 septembrie 1979); Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice (Bonn, 1979); Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), (Washington, 1973).

Conținutul documentației:

- Rezumat executiv non-tehnic Evaluarea impactului de mediu și local al proiectului gazoductului Ungheni-Chișinău (Proiect de raport final - preliminar);
- Proiect de raport final, Evaluarea impactului de mediu și social, Conducța de gaze naturale Ungheni-Chișinău, martie 2016;
- Raport privind participarea publicului la procedura de evaluare a impactului

de mediu și social a activității planificate “Construcția conductei de transport gaze pe direcția Ungheni-Chișinău;

- Planul consultațiilor și dezvăluirii publice a informațiilor, *Preliminar* Gazoductul Ungheni-Chișinău

Completări :

Lipsește, referința la următoarele acte legislative și normative, care reglementează activitate de gestionare a resurselor naturale, ariilor naturale protejate de stat și conservarea diversității biologice, precum urmează: Legea regnului animal nr. 439-XIII din 27 aprilie 1995; Legea nr. 1102-XIII din 6 februarie 1997 cu privire la resursele naturale; Legea nr. 94-XVI din 5 aprilie 2007 cu privire la rețeaua ecologică; Legea nr. 91-XVI din 5 aprilie 2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor; ș.a. acte legislative și normative în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului.

Lipsește, în studiu evaluarea cerințelor stabilite de alte tratate în domeniul biodiversității, la care Republica Moldova este parte, în special: Convenția privind diversitatea biologică, Rio de Janeiro, 1992; Convenția privind zonele umede de importanță internațională, Ramsar, 1971, Convenția privind peisajul European, Florența, 2001 etc.

Este necesară evaluarea costurilor și riscurilor proiectului, inclusiv cele asociate protecției mediului natural și social. Trebuie evaluate costurile pentru fiecare opțiune și fiecare acțiune de prevenire și reducere a impactului asupra componentelor naturale și sociale situate de-a lungul gazoductului și zonei adiacente. Este foarte important ca măsurile și acțiunile de protecție a mediului indicate în Studiul actual de Fezabilitate să fie indicate direct în Caietul de Sarcini, în calitate de lucrări obligatorii, care urmează a fi executate de antreprenorul/antreprenorii care vor realiza lucrările de construcție. De asemenea, în Contractul de prestare a lucrărilor de construcție trebuie neapărat indicat termenul de prescripție a obiectivelor construite menite prevenirii și reducerii impactului asupra mediului.

Majoritatea datelor și materialelor cartografice prezentate în studiu sunt prea generale (la nivel de țară sau de regiune) și nu reflectă situația reală pe traseul preconizat al gazoductului. Se impunea utilizarea unor hărți de detaliu, cum ar fi cele topografice, ortofotoplanurilor, profile geologice, etc. În caracterizarea condițiilor climatice (Schimbarea climei, pag. 7-8 sau 128 – anii 1886-2007, deci, nu se ține cont de situația climatică curentă – perioadă de timp în care variabilitatea acesteia poartă un caracter specific de manifestare), pedologice (fig. 7-6 și 7-7, se impunea până la subtip și varietate) și hidrologice (o descriere amănunțită a bazinului r. Bîc – sectoarele prin care va tranzita gazoductul) s-au utilizat date învechite, fără o actualizare de moment.

III. INFORMAȚIA CU PRIVIRE LA DESFĂȘURAREA PROCESULUI DE PARTICIPARE A PUBLICULUI

1. Când și cum a fost informat publicul, pe etape ale procedurii derulate

Ministerul Mediului a asigurat informarea publicului interesat, accesul liber la informație și participarea publicului la luarea deciziei în procedura de emitere a acordului de mediu, astfel:

- Ministerului Mediului a asigurat accesul publicului la consultarea cererii privind evaluarea prealabilă a activității planificate, Programul la documentația privind EIM prin plasarea lor pe pagina de web: <http://www.mediu.gov.md>;
- Documentația de evaluarea a impactului a activității "Construcția gazoductului de gaze naturale Ungheni-Chișinău" a fost accesibilă spre consultare pe toată durata derulării procedurii la sediul și pe pagina web a Ministerului Mediului;
- Publicate în ziare a anunțurilor cu privire la posibilitatea publicului de a face cunostința cu documentația EIM, modul de prezentare a comentariilor, sugestiilor pe marginea și participare la dezbateri publice (Revista „Logos Press”, reviste raionale „Unghiul”, „Expresul”, „Desteptarea”, „Strasaneanca”);
- Documentația EIM a fost publicată pentru consultare pe paginile web a APC responsabile de notificarea publicului (MM, ME, UCIPE, Consiliilor raionale Ungheni, Strasenii, Nisporeni, Călărași; Primăriei municipiului Chișinău, Primăriilor comunelor Stăuceni, ghidghici, Tohatin);

Transmisă documentația EIM și a rezumatului non-tehnic în adresa Consiliilor raionale Ungheni, Strasenii, Nisporeni, Călărași; Primăriei municipiului Chișinău; primăriile din raionul Ungheni: Todirești, Pârlița, Alexeevca, Radenii Vechi; Primăria Milești din raionul Nisporeni; Primăriile din raionul Călărași: Vălcineț, Peticeni, Tuzara, Temeleuți Nișcani, Sipoteni; Primăriile din raionul Strășeni: Chelauza, Negrești, Roscani, Micleușeni, Siret, Vorniceni, Bucovăț, Căpriană; Primăriile Ghidighici, Grătiești, Stăuceni, Tohatin din Chișinău.

2. Dezbaterile publice au decurs în mod deschis, transparent în formă de dialog cu participanții la aceste dezbateri. Astfel dezbaterile raportului privind impactul asupra mediului au avut loc după cum urmează:

Consiliul Raional Ungheni – 04.04.2016, 11⁰⁰

Consiliul Raional Călărași – 07.04.2016, 10⁰⁰

Consiliul Raional Strășeni – 12.04.2016, 10⁰⁰

Primăria Stăuceni – 15.04.2016, 10⁰⁰

Primăria mun. Chișinău – 20.04.2016, 14⁰⁰

În urma dezbaterilor publice au fost întocmite procese verbale ale consultărilor publice cu subiectele discutate, lista participanților care au fost anexate la raportul privind participarea publicului la procedura de realizare a evaluării EIMS.

3. În perioada prevăzută pentru recepționarea obiecțiilor și a propunerilor, din partea Primăriei mun. Chișinău a parvenit o **obiecție în scris cu referire la documentația EIMS**. Ministerul Economiei prin intermediul UCIPE a organizat o ședință de lucru

pentru exminarea obiecției cu specialiștii IPOT și a comunicat primăriei mun. Chisinau rezultatele examinării.

3. Careva **solicitări, completări/revizui** ale **documentației privind evaluarea impactului asupra mediului** ale publicului cu temei de a fi luate în considerație nu au fost recepționate.

MENȚIUNI:

Acordul de mediu este un act administrativ emis de Ministerul Mediului care deține statut de organ central de specialitate. Acordul de mediu se contestă în modul stabilit de Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (în continuare Legea contenciosului administrativ).

În conformitate cu art. 1 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Potrivit acestor reglementări, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorității publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertățile sau interesele persoanelor fizice sau juridice și care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Conform prevederilor art. 3 și art. 5 a Legii contenciosului administrativ, obiect al acțiunii în contencios administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv, al unui terț.

Articolul 14 al Legii contenciosului administrativ prevede că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, iar în cazul când organul emitent are un organ ierarhic superior, cererea prealabilă poate fi adresată, la alegerea petiționarului, fie organului emitent fie organului ierarhic superior. La recepționarea cererii prelabile autoritatea emitentă este obligată să o examineze, în termen de 30 de zile de la înregistrarea acesteia. După examinarea cererii prelabile autoritatea emitentă este în drept să:

- a) să respingă cererea prealabilă;
- b) să admită cererea prealabilă și, după caz, să revoce sau să modifice actul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 16 ale Legii contenciosului administrativ, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze

instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol indică că acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prealabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

În condițiile stabilite de art. 19 alin. (2) al Legii contenciosului administrativ, reclamantul va depune o dată cu cererea de chemare în instanța de contencios administrativ, copia cererii prealabile cu dovada expedierii sau primirii acesteia de către organul respectiv, actul administrativ contestat ori, după caz, răspunsul autorității publice sau avizul de respingere a cererii prealabile.

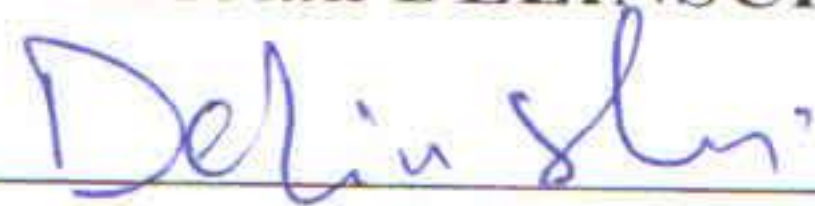
Conform articolului 23 alineatul (7) al Legii privind evaluarea impactului asupra mediului nr. 86 din 29 mai 2014, Acordul de mediu este valabil 4 ani. Dacă la expirarea termenului menționat inițiatorul nu a obținut actul permisiv pentru desfășurarea activității planificate, acesta urmează să reia întregul proces de evaluare a impactului asupra mediului, începând cu depunerea cererii.

Nerespectarea prevederilor Acordului de mediu poate atrage după caz răspunderea contravențională sau penală, iar în cazul admiterii de prejudicii cauzate mediului de către inițiatorul activității planificate, poate atrage răspundere civilă în vederea recuperării prejudiciului cauzat mediului (benevol sau prin intermediul instanței de judecată).

Prezentul Acord de Mediu conține treizeci și cinci de pagini și a fostre dactat în două exemplare originale.

Viceministrul mediului,
Președintele grupului de lucru,

Andrian DELINSCHI

(semnătură)